

Piše: Prof. dr Pavle Radanov

Poslovanje u funkciji održivog razvoja

Održivi razvoj u savremenom svetu jeste imperativ sveukupnog društveno-ekonomskog razvoja. Pojam održivog razvoja protkan je u svim sferama društvenog bića – počev od ekonomije, zdravstva, obrazovanja, kulture, pa do klimatskih promena koje su pretnja egzistenciji. Urušavanje svih prirodnih resursa naše planete Zemlje predstavlja najveću globalnu opasnost sveta. Neophodno je na odgovoran i promišljen način sačuvati prirodu koja nam mnogo pruža, a mi joj to ne uzvraćamo.

Održivi razvoj je u stvari način posmatranja celokupnog sveta usmeren na povezivanje ekonomskih, društveno-socijalnih i ekoloških promena. Zadatak svih aktera u ovom poretku je obezbeđivanje stabilnih i zdravih uslova za razvoj i napredak u vremenu koje dolazi.

Globalni ciljevi održivog razvoja treba da budu u funkciji iskorenjivanja siromaštva, zaštite životne sredine i obezbeđivanja mira i napretka za našu celokupnu planetu Zemlju. Skup ciljeva koji se odnose na budući društveni i ekonomski razvoj u skladu sa principima održivosti sačinile su Ujedinjene nacije, a oni se promoviraju kao Globalni ciljevi za održivi razvoj. Ovi ciljevi zamenili su milenijumske ciljeve razvoja koji su prestali da važe krajem 2015. godine. Ciljevi održivog razvoja zvanično su stupili na snagu 1. januara 2016. godine, nakon usvajanja rezolucije na Samitu UN u septembru 2015. godine. U narednih 15 godina, do 2030. godine, od država potpisnica očekuje se da rade na iskorenjivanju siromaštva, nejednakosti i da daju odgovore na klimatske promene.

U tom dokumentu definisano je 17 glavnih ciljeva, a u okviru njih 169 posebno određenih ciljeva, sa kojima su se saglasile 193 zemlje u avgustu 2015. godine.

Navodimo nekoliko ključnih globalnih ciljeva održivog razvoja koji su u vezi sa ekonomskom sferom i poslovanjem:

Dostojanstven rad i ekonomski rast

Tokom proteklih 25 godina, broj radnika koji žive u ekstremnom siromaštvu drastično

je pao, uprkos dugotrajnim posledicama ekonomske krize 2008–2009. godine. U zemljama u razvoju, pripadnici srednje klase danas čine više od 34% ukupno zaposlenih, a njihov broj je utrostručen u periodu 1991–2015. godine.

Međutim, s obzirom na to da se globalna ekonomija još uvek oporavlja, evidentan je sporiji rast, povećanje nejednakosti i nedovoljno brzo povećanje stope zapošljavanja koja ne

Tokom proteklih 25 godina, broj radnika koji žive u ekstremnom siromaštvu drastično je pao, uprkos dugotrajnim posledicama ekonomske krize 2008–2009. godine. U zemljama u razvoju, pripadnici srednje klase danas čine više od 34% ukupno zaposlenih, a njihov broj je utrostručen u periodu 1991–2015. godine.

ide u korak sa porastom radne snage. Prema Međunarodnoj organizaciji rada 2015. godine bilo je više od 204 miliona nezaposlenih.

Svrha Ciljeva održivog razvoja jeste podsticanje privrednog rasta putem veće produktivnosti i tehnoloških inovacija. Promovisanje politika koje podstiču preduzetništvo i otvaranje novih radnih mesta u tome su ključni, kao i efikasne mere na iskorenjivanju prisilnog rada, ropstva i trgovine ljudima. Sa ovim zadatim rezultatima, cilj je da se postigne potpuno i produktivno zapošljavanje i muškaraca i žena, kao i rad dostojan čoveka.

Industrija, inovacije i dobra infrastruktura

Održivo investiranje u infrastrukturu i inovacije ključan su pokretač privrednog rasta i razvoja. Imajući u vidu da više od polovine svetske populacije danas živi u gradovima, masovni transport i obnovljivi energenti sve više dobijaju na značaju, kao i rast novih

privrednih grana, informacionih i komunikacionih tehnologija.

Tehnološki napredak takođe je ključan za iznalaženje trajnih rešenja za ekonomske i ekološke izazove, kao što su otvaranje novih radnih mesta i promovisanje energetske efikasnosti. Promovisanje održivih privrednih grana i investicije u naučno istraživanje i inovacije predstavljaju bitne načine podsticanja održivog rasta.

Više od 4 milijarde ljudi još uvek nema internet, a njih 90% živi u zemljama u razvoju. Prevazilaženje ovog digitalnog jaza neophodno je za jednaku dostupnost informacija i znanju, što zauzvrat podstiče inovacije i preduzetništvo.

Smanjenje nejednakosti

Dokazano je da nejednakost u prihodima raste, gde najbogatijih 10% zarađuje oko 40% ukupnih prihoda u svetu. Najsiromašnijih 10% zarađuje svega 2–7% ukupnih prihoda u svetu. U zemljama u razvoju, ako se uzme u obzir rast stanovništva, nejednakost je porasla za 11%.

Ovaj sve veći disparitet jeste poziv na delovanje, za koje su potrebne čvrste politike koje će osnažiti radnike u donjem rasponu percentila i promovirati ekonomsku inkluziju bez obzira na pol, rasu ili nacionalnost.

Neravnopravnost u prihodima globalni je problem koji zahteva globalna rešenja. To

obuhvata unapređenje propisa i praćenje finansijskih tržišta i institucija, podsticanje pomoći za razvoj i direktne strane investicije za regione sa najvećom potrebom. Bezbedna migracija i mobilnost ljudi takođe predstavljaju ključ za premošćavanje sve većih razlika.

Smanjenje nejednakosti jedan je od 17 globalnih ciljeva koji čine Program održivog razvoja do 2030. godine. Za napredak na više ciljeva istovremeno, ključan je integrisani pristup.

Održivi gradovi i zajednice

Više od polovine svetskog stanovništva danas živi u urbanim područjima. Do 2050. godine, ovaj broj porašće na 6,5 milijardi – što čini dve trećine čovečanstva. Održivi razvoj se ne može postići bez značajne promene načina na koji gradimo i upravljamo urbanim prostorom.

Brz rast gradova u zemljama u razvoju, uz sve veću migraciju iz ruralnih u urbane sredine, doveo je do ogromnog i naglog rasta u mega-gradovima. Godine 1990. u svetu je bilo deset mega-gradova sa 10 i više miliona stanovnika. Godine 2014. bilo je 28 mega-gradova, koji su dom za ukupno 453 miliona ljudi.

Ekstremno siromaštvo često je skoncentrisano u urbanim sredinama, a državne

i gradske vlasti sve teže izlaze na kraj sa zbrinjavanjem sve većeg broja stanovnika u tim sredinama. Učiniti gradove bezbednim i održivim znači obezbediti sigurno i pristupačno stanovanje i uređenje siromašnih naselja. Isto tako, podrazumeva se i investiranje u javni prevoz,

Više od polovine svetskog stanovništva danas živi u urbanim područjima. Do 2050. godine, ovaj broj porašće na 6,5 milijardi – što čini dve trećine čovečanstva. Održivi razvoj se ne može postići bez značajne promene načina na koji gradimo i upravljamo urbanim prostorom.

veći broj zelenih površina i bolje urbanističko planiranje i upravljanje, na način koji omogućava učešće i angažovanje svih stanovnika.

Odgovorna potrošnja i proizvodnja

Postizanje privrednog rasta i održivog razvoja nalaže hitno smanjenje negativnog uticaja čoveka na životnu sredinu, koji će se postići promenom odgovarajućih mera i načina na koji proizvodimo i trošimo proizvode i resurse. Poljoprivreda je najveći potrošač vode u svetu, a za navodnjavanje danas se troši skoro 70% ukupnih slatkih voda koje su adekvatne za ljudsku upotrebu.

Efikasno upravljanje zajedničkim prirodnim resursima i način na koji odlažemo toksič-

ni otpad i zagađivače predstavljaju važne rezultate zadate za postizanje ovog cilja. Podsticanje privrede, preduzeća i potrošača da recikliraju i smanje količinu otpada jednako je važno, kao i pomoć zemljama u razvoju da se okrenu održivijim obrascima potrošnje do 2030. godine.

Veliki broj ljudi u svetu i dalje troši premalo da bi se zadovoljile čak i osnovne potrebe. Isto tako, bitno je utvrditi količinu bačene hrane po glavi stanovnika na nivou maloprodaje i potrošača, što bi doprinijelo postizanju efikasnog lanca proizvodnje i snabdevanja. To može doprineti ispravnosti hrane i pomoći nam da pređemo na privredu koja efikasnije koristi resurse.

Globalni ciljevi preuzeti sa sajta: <https://www.rs.undp.org/content/serbia/sr/home/sustainable-development-goals.html>

Prof. dr Pavle Radanov
Fakultet za primenjeni menadžment,
ekonomiju i finansije
www.mef.edu.rs